

23. Кудряшова О. В. Поетика вірша : навч. посібник з курсу «Теорія віршування» [для студ. філол. спец.] / О. В. Кудряшова. – К. : Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 143 с.
24. Літературна енциклопедія термінів і понять / Главн. ред. і сост. А. Н. Николокин. – М. : Интелвак, 2001. – 1600 стб.
25. Літературознавча енциклопедія : у 2-х тт. / Автор-укл. Ю. І. Ковалів ; Керівн. видавн. проекту В. І. Теремко. – К. : Академія, 2007. – Т. 2. – 624 с.
26. Лотман Ю. М. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство – СПб, 1998. – 704 с.
27. Лучук І. В. Мистецтво поетичне в дискурсі української лірики та письменницької критики : монографія / І. В. Лучук. – Л. – К., 2012. – 444 с.
28. Минералов Ю. И. Фонологическое тождество в русском языке и типология русской рифмы / Ю. И. Минералов // Ученые записки Тартуского гос. унив-та. *Studia metrica et poetica*. – Тарту, 1976. – Вып. 396. – С. 55–77.
29. Мовчун Л. В. Витоки теорії української рими у філологічних працях кінця XVI – у XVIII ст. / Л. В. Мовчун // Мова і культура. 2014. – Вип. 17. – Т. III (171). – С. 179–186.
30. Москвин В. П. Теоретические основы стиховедения / В. П. Москвин. – М. : ЛИБРОКОМ, 2009. – 320 с.
31. Нитченко Д. Елементи теорії літератури і стилістики / Д. Нитченко. – Вид. 2-ге, доп. – Мельбурн : Ластівка, 1979. – 135 с.
32. Олесницький А. А. Ритм и метр ветхозаветной поэзии / А. А. Олесницький // Труды Киевской духовной академии. – 1872. – № 10. – С. 242–294; № 11. – С. 403–472; № 12. – С. 501–592.
33. Павловский А. Грамматика малороссийского наречия / А. Павловский. – СПб., 1818. – 116 с.
34. Ралько І. Д. Вершаскладанне : дослідання і матерьялы / І. Д. Ралько. – Мінск : Навука і тэхніка, 1977. – 240 с.
35. Серажим К. С. Фонетичні засоби стилістики : навч.-метод. посібн. з курсу «Практична стилістика сучасної української мови» [для студентів-журналістів] / К. С. Серажим. – К., 1996. – 53 с.
36. Сімович В. І. Граматика української мови [для самонавчання та в допомогу шкільній науці]. – Вид. 2-ге, з змінами й дод. – К. – Ляйпціг : Українська накладня, 1919. – 584 с.
37. Словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост. Л. И. Тимофеев, С. В. Тураев. – М. : Просвещение, 1974. – 509 с.
38. Соколов Н. О словаре рифм Маяковского / Н. Соколов // Литературная учеба. – 1938. – № 10. – С. 31–75.
39. Тарасенко Н. Д. Деякі питання поезики / Н. Д. Тарасенко. – К. : Радянська школа, 1959. – 196 с.
40. Тимофеев В. П. Наш опыт поэтической лексикографии / В. П. Тимофеев // Теория поэтической речи и поэтическая лексикография. – Челябинск, 1971. – С. 92–121.
41. Федотов О. И. Основы русского стихосложения : метрика и ритмика / О. И. Федотов. – М. : Флинта, 1997. – 355 с.
42. Федченко С. М. Словарь русских созвучий : около 150 000 единиц / С. М. Федченко. – М. : Русские словари, 1995. – 736 с.
43. Чередниченко І. Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови / І. Г. Чередниченко. – К. : Радянська школа, 1962. – 495 с.
44. Чередниченко І. Г. Проблеми створення римословника Т. Г. Шевченка / І. Г. Чередниченко // Українська мова і література в школі. – 1966. – № 3. – С. 17–20.
45. Шапир М. И. На подступах к общей теории стиха / М. И. Шапир // Славянский стих : лингвистическая и прикладная поэтика : материалы Междунар. конфер. 23 – 27 июня 1998 г. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – С. 13–26.
46. Шенгели Г. А. Техника стиха / Г. А. Шенгели. – М. : Гос. изд-во худ. лит-ры, 1960. – 312 с.
47. Щоголев Я. Твори / Я. Щоголев ; Вст. ст., упор та прим. П. К. Волинського. – К. : Держ. вид-во худ. літ., 1961. – 356 с.
48. Юриняк А. Літературознавство / А. Юриняк. – Новий Ульм : [б. в.], 1966. – Вип. 2 : засоби і способи поетичного вислову [скорочений курс поезики для шкіл і самонавчання]. – 99 с.
49. Budkowska J. Słownik rymów Adama Mickiewicza / J. Budkowska. – Wrocław-Warszawa-Kraków : Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1970. – XV+228 s.

УДК 82.091:821.112.2+821.161.2

М. З. Мучка,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ

НОВЕЛІСТИЧНА СПАДЩИНА Г. ФОН КЛЯЙСТА – УКРАЇНОМОВНІ ВЕРСІЇ 30-Х РОКІВ

У статті здійснено аналіз перекладів новел «Маркіза фон О...», «Заручини в Сан-Домінго», «Землетрус у Чилі», «Найда», Г. фон Кляйста. Розглядаються передумови та чинники звернення українських перекладачів, імена яких приховані під криптонімами, до відтворення спадщини німецького письменника рідною мовою; на рівні форми та змісту досліджуються художні особливості першої україномовної версії новели.

Ключові слова: переклад, новела, стиль, ритм, адекватність.

NOVELISTIC HERITAGE OF HEINRICH VON KLEIST – UKRAINIAN VERSIONS OF THE 1930s

The analysis of the translation of the short stories «The Marquise von O...», «The Betrothal in St. Domingo», «The Earth quake in Chile», and «The Foundling» by Heinrich von Kleist is performed in the paper. The conditions and factors of the Ukrainian translators', whose names are hidden under cryptonym, appeal to the heritage of the German writer as well as rendering it into their native language are considered; artistic features of the first Ukrainian version of the story are studied at the level of form and content. These translations have never been reprinted and are inaccessible to a wide range of readers, as they are stored in special departments of the libraries and are accessible mostly to scientists. Russian variants of the writer's prose works are still dominant, and are widely represented in the Ukrainian literary space. This is why the problem of the domestic translations of the German artist's heritage is among the most pressing ones. The translations were performed at the new stage of the development of the Ukrainian literary language by the representatives of the Dnieper Ukraine, that's why to determine their role and place in the domestic literary studies some of the language and style decisions are considered in comparison with the approaches of I. Franko and O. Pashuk.

Keywords: translation, short story, style, rhythm, adequacy.

НОВЕЛЛИСТИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ Г. ФОН КЛЕЙСТА – УКРАИНОЯЗЫЧНЫЕ ВЕРСИИ 30-Х ГОДОВ

В статье осуществлен анализ переводов новелл «Маркиза фон О...», «Помолвка в Сан-Доминго», «Землетрясение в Чили», «Найда», Г. фон Клейста. Рассматриваются предпосылки и факторы обращения украинских переводчиков, имена которых скрыты под криптонимами, к воссозданию наследия немецкого писателя на родном языке; на уровне формы и содержания исследуются художественные особенности первой украиноязычной версии новеллы.

Ключевые слова: перевод, новелла, стиль, ритм, адекватность.

Г. фон Кляйст за своє недовге життя написав всього 8 новел, які за своїми формальними властивостями вкладаються в ідеальне поняття новели, і безперечно кожна з них заслуговує на увагу. Українською мовою новелістична спадщина

представлена тільки чотирма новелами, а саме: «Маркіза О...» (І. Франко, 1903р.), «Наречена із Сан-Домінго» (О. Пашук, орієнтовно 1910 р.) та збірка новел 1930 року (в яку входять: «Маркіза фон О...» «Землетрус у Чилі», «Заручення у Сан-Домінго», «Найда», автори зашифровані під криптонімами). Ці переклади жодного разу не перевидувались і залишаються малодоступними для широкого кола читачів, оскільки зберігаються у спеціальних відділах бібліотек, доступ до яких мають здебільшого науковці. І досі домінуючими залишаються російськомовні варіанти прозових творів митця, які широко представлені в українському літературному просторі. Тому проблема вітчизняних перекладів спадщини німецького майстра слова належить до особливо **актуальних**.

Мета поданої нижче статті – розглянути передумови та чинники звернення українських перекладачів до новелістичної спадщини німецького митця, а також на рівні форми та змісту дослідити художні особливості перекладів.

Беручи до уваги зростаючу популярність Г. фон Кляйста у Німеччині на початку ХХ століття, а також починання І. Франка, О. Пашука, М. Євшана у справі популяризації творчості митця в Україні, у 20-і роки склалися досить сприятливі умови для розвитку української перекладної кляйстіани. Як не парадоксально, за цей час не було перекладено жодного його твору, ні в офіційних виданнях, ні в архівних документах не виявлено жодної згадки про цього письменника. Натомість російською на 1930 рік опубліковано цілу низку творів митця, зокрема «Міхаель Кольгаас та інші новели» (1916 р.), драми «Сімєйство Шроффенштайн», уривок трагедії «Роберт Гіскард, герцог Норманський», комедії «Амфітріон» та «Розбитий глечик», трагедія «Пентесілея», а також «Кетхен із Гайльбронна» (увійшли до двотомного збірника творів Кляйста 1923 року). Принагідно зауважимо, що ці твори, окрім «Розбитого глечика», і досі не перекладені українською. Знаковим для російської кляйстіани стало видання 1930 року новел «Землетрус в Чилі» та «Найда», які вважаються вершиною російської перекладної рецепції Кляйста на той час.

Увага до спадщини німця у цей період спостерігається і в Польщі. Так, тут здійснено два переклади новели «Свята Цецилія» (1922, 1929 рр.), вдруге перекладено «Землетрус в Чилі» та «Про театр маріонеток» (обидві 1924 р.). У 30-ті роки у світ виходять і драматичні твори Кляйста, зокрема: «Пентесілея» (1938 р.), фрагмент «Роберта Гіскара» (1933 р.), «Гомбург» (1936 р.). Під час другої світової війни опубліковано «Землетрус в Чилі» та «Злидарка із Локарно» (1942 р.), що, на думку німецької дослідниці А. Мейер-Фраац, було визначним явищем, оскільки під час німецької окупації в Польщі існувала заборона на друк німецьких авторів польською [8, с. 157].

Українська перекладна кляйстіана окресленого періоду заявила про себе лише 1930 року, коли за редакцією М. Гільова і В. Державина видано (Харків-Одеса) збірник україномовних оповідань німецького майстра слова. Він включав передмову та чотири оповідання: «Маркіза фон О...», «Заручини в Сан-Домінго», «Землетрус у Чилі», «Найда», причому дві останні були перекладені в Україні вперше. Авторі перекладів подані у виданні під криптонімами, що було на той час досить поширеним явищем. На жаль, їхні прізвища не вдалося встановити. Актуальним постає питання причин та необхідності такого кодування. Проблема швидше всього пов'язана з іменем самого Г. фон Кляйста, «ненадійного» з позицій радянської ідеології та національних переконань письменника. Тим більше, що наприкінці 20-х розпочався процес згортання українізації. Як зауважив М. Стріха, формально не було жодного акту, який припинив би українізацію, проте реально було згорнуто всі дії на розширення вжитку української мови, а провідних літераторів, митців, науковців – репресовано [4, с. 148]. З іншого боку, проводилась робота з наближення української мови до російської, метою якої стало усунення «націоналістичних правил правопису, що орієнтували українську мову на польську, чеську буржуазні культури» [4, с. 149]. На думку О. Забужко, офіційною ідеологією щодо мови переслідувалася прагматична мета, яка мала довести читачеві «усю недоцільність, неекономність послуговування цією абсолютно несамостійною, геть в усьому тотожною російській і через те просто зайвою мовою» [1, с. 122]. Можливо, арешти 1929 року у справі «Спілки визволення України» і спонукали авторів залишитись анонімами. Вказане видання 1930 року виявилось вершиною рецепції художньої спадщини Г. фон Кляйста в радянській Україні, оскільки в наступні десятиліття ім'я письменника майже повністю зникає з українського літературного обігу.

Хоча новели «Маркіза фон О...» та «Заручення у Сан-Домінго» перекладаються вдруге, автори нової версії не посилаються на попередні україномовні інтерпретації і не згадують жодних імен. За стилем і перекладознавчим підходом переклади відрізняються від варіантів І. Франка та О. Пашука, тому припущення про їх передрук виключається. Більше того, складається враження, що О. П. і М. Г. не були знайомі з наявними варіантами творів Кляйста в Україні, особливо це стосується новели «Заручення у Сан-Домінго», виконаної О. Пашуком, тому немає жодних сумнівів, що винесені ідентичні ініціали у виданні 1930 року (О. П.) не належать Онуфрію Пашукові, а комусь іншому. Окрім того, навіть при першому ознайомленні з перекладами 1930 року, очевидно, що версії уже існуючих україномовних новел («Маркіза фон О...» та «Заручення у Сан-Домінго») виконані слабше, ніж ті, що представлені в нас уперше («Землетрус у Чилі», «Найда»). Порівняльний аналіз відтворених 1930 року творів Кляйста показує, що кожен із вказаних авторів переклав по два оповідання. Виходячи з манери викладення та стилю, лексичного наповнення, дотриманням ритму, підсумовуємо, що одному з них належить «Маркіза фон О...» та «Землетрус у Чилі», іншому – «Заручення у Сан-Домінго», «Найда». Тобто, мова може йти про перекладацький підхід двох різних майстрів, які послуговувалися оригіналом. Російські варіанти новел «Землетрус у Чилі» і «Найда» теж вийшли 1930 року, тому вони не могли бути посередниками.

Переклади здійснено на новому етапі розвитку української літературної мови, причому представниками Наддніпрянської України, тому для визначення його місця у вітчизняному перекладознавстві та значення для розвитку нашої кляйстіани деякі мовностильові рішення будуть розглядатися у зіставленні з підходами І. Франка та О. Пашука.

Для глибшого осягнення художньої цінності україномовних новел Г. фон Кляйста, важливим чинником виступає передмова В. Державина, у якій критик подає власну оцінку представленого перекладу. Він, зокрема, підкреслює характерну стильову стилістичність Кляйста, зауважуючи, що стиль, мабуть, здаватиметься сучасному читачеві надто «сухим і блідим», проте ґрунтується на принципі художнього об'єктивізму, на тому, щоб письменник не випереджав емоційне враження читача власними висловами емоцій, а намагався зберегти «природну емоційність сюжету як такого» [2, с. 5]. Вказана лаконічність і сухість у представлених українських версіях збережена майже всюди, перекладачі вдаються до нейтральної та менш емоційної забарвленої лексики, ніж попередники.

У новелі «Маркіза фон О...» показовим є перший абзац, у якому у стислій формі подано експозицію та зав'язку новели, завдяки вживанню розширеної складнопідрядної конструкції. Якщо І. Франко в цьому випадку пішов на певні зміни, опустивши деякі слова, автор версії 1930 року не відступає від текстової фактури першотвору, намагається адекватно передати лексико-граматичне та смислове наповнення фрагменту.

В оригіналі: «In M..., einer bedeutender Stadt im oberen Italien, ließ die **verwitwete** Marquise von O..., eine Dame von vortrefflichem Ruf, und Mutter von mehreren wohlgezogenen Kindern, durch die Zeitungen bekannt machen: **daß** sie, ohne ihr

Wissen, in andre Umstände gekommen sei, **daß** der Vater zu dem Kinde, das sie gebären würde, sich melden solle; und **daß** sie, aus Familienrücksichten, entschlossen wäre, ihn zu heiraten» [7, с. 104].

У перекладі: «У М..., значнім місті горішньої Італії, **вдова** маркіза фон О..., дама бездоганної репутації і мати кількох гарно вихованих дітей, дала об'яву в газетах, **що** вона поза своєю свідомістю завагітніла, **що** батько дитини, яку вона має народити, повинен об'явитись, і **що** вона вирішила за родинних обставин одружитись з ним» (варіант 1930 р.) [2, с. 15].

Як бачимо, тут передано всі три сполучники «**daß**», що є важливим критерієм адекватності, також збережено лексичну одиницю «**вдова**» і часточку «**фон**». Проте автор чомусь ділить Кляйстові блоки інформації на дрібні абзаци, що помітно впродовж усього оповідання. Можна припустити, що перекладач прагнув зробити текст більш зрозумілим і легшим для сприйняття в Україні, проте такий підхід не може бути виправданий, оскільки грубо порушує ритмічну структуру першотвору. До такого ж засобу автор вдається і в оповіданні «Землетрус у Чилі». Це особливо недоречно в новелі, беручи до уваги, що перше речення твору займає 15 друкованих рядків, тобто цілий абзац. Ділити його – означає грубо порушувати задум автора. Принагідно зауважимо, що Т. Манн, відзначаючи високу майстерність Кляйста-новеліста, у статті «Гайнріх Кляйст і його оповідання» назвав вказаний фрагмент «шедевром стислої експозиції» [3, с. 240].

Досить успішним можна вважати рішення авторів на рівні образної фігуральності. Знаходимо вдалі порівняння, метафори, епітети, які перевершують попередні версії,

В оригіналі «Маркіза фон О...»	У Франка	У 30-ті роки
«die Göttin der Gesundheit selbst» [7, с. 109]	«здорова як богиня» [6, с. 256]	«сама богиня здоров'я» [2, с. 22]
«wobei der Graf über das ganze Gesicht rot ward» [7, с. 215]	«при чім графове лице обіляв густий рум'янець» [6, с. 255]	«при цих словах графове обличчя обіляв густий рум'янець» [2, с. 19]
« die Hunde, die nach solchem Raub lüstern waren , mit wütenden Hieben zerschreute» [7, с. 105]	«і шаленими ударами розігнав собак ласих на такий рабунок » [6, с. 253]	«лютими вдарами розігнав ласих на здобич собак» [2, с. 17]
«Es sei ein bloßer Schreckschuß beim Sturm» [7, с. 114]	«Се лише такий страшак при штурмі» [6, с. 260]	«це пустий постріл при штурмі» [2, с. 28]
В оригіналі «Заручення у Сан-Домінго» «in der Finsternis einer stürmerlichen und regnigten Nacht, jemand an die hintere Tür seines Hauses klopfte» [7, с. 161]	О. Пашука «в темряві бурхливої дощової ночі хтось задукав у двері його дому» [5, с. 11]	Варіант 30-х «в темряві бурхливої й дощової ночі хтось постукав в затильні двері його дому» [2, с. 92]
«und sah in die Nacht hinaus, die mit stürmlichen Wolken über den mond und Sterne vorüber zog» [7, с. 171]	«і глядів у темну ніч, що пересувала ся крізь місяць та зьвізди» [5, с. 22]	«і дивився в ніч, що розкинулася перед ними з бурхливими хмарами, крізь які виблискували місяць і зірки» [2, с. 103]
«nun, Ihr seid gewiß ein Weißer, daß Ihr dieser stockfinster Nacht lieber ins Antlitz schaut, als einer Negerin» [7, с. 162].	«ви певно білий, коли волите радіше сій темній, як смола ночі заглянути в вічі, ніж Муринци» [5, с. 11]	«ви певно білий, коли вам більше подобається дивитися в обличчя цій темній, хоч очі витни , ночі, ніж муринци» (1930 р.) [2, с. 92]
«stand, gelähmt an alle Gliedern, als ob ein Wetterstrahl getroffen hätte » [7, с. 185]	«стояла без руху, немов спаралізована» [5, с. 37]	«стояла паралізована, мов вражена блискавкою » [2, с. 120]
«Ihr seht den elendesten der Menschen, aber keinen undankbaren und schlechten vor Euch» [7, с. 164]	«Маєте перед собою найнужденнішого в світі чоловіка, але не невдячного і злого» [5, с. 14]	«Ви бачите перед собою людину дуже нещасну, але не невдячну і не лиху» [2, с. 94]
«Niemand, bei dem Licht der Sonne » [7, с. 163]	«Ніхто, на світло сонця [...] крім мене і моєї матері» [5, с. 13]	« Присягаюсь світом сонця , ніхто [...] тільки моя мати та я!» [2, с. 93]
Часовим проміжком здійснення, зміною соціальних умов різняться переклад і деяких ідіом, наприклад,		
«Bei Maria und allen Heiligen» [7, с. 161]	«на Марію і всіх святих» [5, с. 11]	«Ради Марії і всіх святих» [2, с. 92]
«daß diesem Jüngling, so lange er sich in unserm Hause befindet, auch nur ein Haar gekrümmt werde» [7, с. 177]	«аби тому молодому чоловікови, доки він перебуває в нашій домі, волос спав з голови» [5, с. 30]	«щоб у цього юнака доки він в нашій домі, хоч одна волосина упала з голови» [2, с. 111]
«Ei, mien Himmel!» [7, с. 164]	«Ах, мій Боже!» [5, с. 14]	«О, небо!» [2, с. 95]
«mein Kind, der Gebrante scheut, nach dem Spichwort, das Feuer» [7, с. 167-168]	«Коли хто, моя доню, попечеть ся, то потім і на холодне дмухає» [5, с. 18]	«Моя дитино, полоханий заяць, як кажуть, і пенька боїться» [2, с. 99]
«wie das Gespräch, das sie unter vier Augen mit ihm gehabt» [7, с. 188]	«як розмова в чотири очі» [5, с. 41]	«як розмова на самоті» [2, с. 124]

Усі власні назви, слова-інтернаціоналізми транслітеруються, хоча в оригіналі вони подані французькою: Port au Prince – **Порт-о-Пренс**, Daufin – форт **Дофін**; Kommandant – **комендант**, Sturm – **штурм**, Reverber – **ревебер**, причому часто подаються розлогі примітки з поясненнями (наприклад, **Дессалін Жан-Жак**, мурин, невільник французького плантатора на острові Сан-Домінго (Гаїті), під час повстання муринів був головним отаманом (1803 р.) і т.д. [2, с. 91].

Слід відзначити, що у виданні 1930 року відсутні архаїзми та діалектні форми, якими буквально насичені галицькі версії новел Кляйста (особливо О. Пашука), значно менше незграбних місць, що, без сумніву, робить їх сучасними та доступними широкому загалу читачів. Наприклад,

у О. Пашука	у 30-ті роки
запукав	постукав
глядів	дивився
місяць та зьвізди	місяць і зірки
спараліжована	паралізована
сеґо століття	цього століття
обійсте	садиба
уоружені товпи	озброєні купи
жовтава краска лица	жовтаве на колір обличчя
лучило ся	трапилося
от одіж і біле	От сукні, білизна, панчішки
у І. Франка	у 30-ті роки
рабунок	здобич
лице	обличчя

Все ж переклади містять чимало русизмів (хоча їх значно менше, ніж у попередників), наприклад: **салдат, калитка, предложення, простити, пеклування, павза, льокай, відогравати** та ін. Трапляються також випадки неправильної інтерпретації, коли перекладач не схоплював справжнього значення того чи іншого слова. Як результат відхід від змісту тексту. Так, речення «Er steckte **die Magazine** in Brand, eroberte ein Außenwerk [...]» [7, с. 105] у новелі «Маркіза О...» передано: «Запалив **склепи**, заволодів передовими укріпленнями [...]» [2, с. 16]. Слово **die Magazine** – вжитий у множині військовий термін, який перекладається як **магазин, обійма**, саме так і переклав його І. Франко: «Він запалив магазини [...]» [6, с. 252]. В іншому випадку фраза **»den Schlauch in der Hand**» у тій таки новелі звучить українською (як і у Франка) **«з кишкою в руці»**, хоча, як було вище згадано, мова йде про пожежний шланг (рукав). Проте такі місця в перекладі трапляються нечасто.

Порівнянню з перекладами І. Франка і О. Пашука, які вільніше поводяться з оригіналом, вдаються до емоційно забарвленої та місцевої лексики, мова представлених у виданні оповідань наближена до сучасної літературної норми, автори демонструють широкі можливості українського слова, його здатність передати найрізноманітніші відтінки оригіналу. Особливу цінність становлять новели, перекладені вперше («Землетрус у Чилі», «Найда»). У них відчувається глибоке проникнення в дух першотвору, тяжіння до вживання нейтральної і сухої, як і в Кляйста, лексики, прагнення відтворити оригінальний стиль автора – лаконічний і водночас складний.

Література:

1. Забужко О. Хроніки від Фортінбас / О. Забужко. – К. : Факт, 1999. – С. 122
2. Кляйст Г. Землетрус в Чилі. (з нім. переклали О. П. і М. Г. редакція М. Гільова і В. Державіна) / Г. Кляйст. – Харків – Одеса, 1930. – 134 с.
3. Манн Т. Генріх Клейст і его повести / Т. Манн // Иностранная литература. – 2003. – № 9. – С. 234–244.
4. Сріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням / М. Сріха. – К. : Факт–Наш час, 2006. – 334 с. – (Сер. «Висока полиця»)
5. Пашук О. Генріх Кляйст. Наречена із Сан – Домінго / О. Пашук. – Львів. – 48 с.
6. Франко І. Генріх Клейст. Маркіза О... Передмова // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах. – К. : Наукова думка, 1980. – Т. 25. – С. 245–287.
7. Kleist Heinrich von. Sämtliche Werke und Briefe. – München, 2000. – 1119 s.
8. Meyer–Fraaz A. Die slavische Moderne und Heinrich von Kleist. Zur zeitbedingten Rezeption eines Unzeitgemäßen in Rußland, Polen und Kroatien. – Wiesbaden : Harrassowitz Verlag, 2002. – 349 s.

УДК 811.11

А. В. Прокопченко,

Національний технічний університет України «КПІ» м. Київ

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СТАТУС ЕМОТИВНОСТІ

У статті проаналізовані основні підходи до вивчення поняття емотивності. Підкреслюється необхідність узагальнення та систематизації існуючого наукового доробку у галузі емотіології. Відзначається наявність розбіжностей думок лінгвістів щодо визначення категоріального статусу емотивності.

Ключові слова: емотивність, категорія, категоризація, емоції.

THE CATEGORIAL STATUS OF EMOTIVITY

The article investigates the main approaches to the studying of the concept of emotivity. The need for generalization and systematization of the existing scientific information about emotiology is specified. The article also provides the information about the disagreements among linguists concerning the categorial status of emotivity. Also the definition of such notions as «language category» and «categorization» are provided.

Key words: emotivity, category, categorization, emotions.

КАТЕГОРИАЛЬНЫЙ СТАТУС ЭМОТИВНОСТИ

В статье проанализированы основные подходы к изучению понятия эмотивности. Подчеркивается необходимость обобщения и систематизации существующего научного наследия в области эмотиологии. Отмечается наличие разногласий лингвистов касательно определения категориального статуса эмотивности.

Ключевые слова: эмотивность, категория, категоризация эмотии.

Постановка проблеми. Будь-яке наукове поняття знаходить своє місце у системі науки в результаті тривалого і складного процесу категоризації. Не виключенням є і поняття емотивності. Чітке визначення місця і значення поняття